

DISKRIMINERINGSNEMNDA

Offentlig versjon

Sak 22/757 (tidligere sak 22/295)

A v/B

mot

Trondheim kommune

Vedtak av 26. juni 2023 fra Diskrimineringsnemnda, sammensatt av følgende medlemmer:

Anniken Mellegaard Douglass (nemndleder)

Liv Shelby

Gislaug Øygarden

Postadresse
Diskrimineringsnemnda
Postboks 208 Sentrum
5804 Bergen

Telefon
(+47) 909 33 125

E-post
post@diskrimineringsnemnda.no

Hjemmeside
www.diskrimineringsnemnda.no

Saken gjelder spørsmål om en elev ved en barneskole ble ulovlig forskjellsbehandlet på grunn av funksjonsnedsettelse da han som følge av omfattende tilretteleggingsbehov ble utelukket fra å delta på leirskole sammen med klassen sin.

Bakgrunn for saken

A var våren [årstall] elev på sjette trinn ved X skole i Trondheim kommune. Han hadde også skoleplass på [beskrivelse av skoletilbud]. Som elev ved X skole deltok han i den ordinære klassen, men med individuell opplæringsplan og avvik i alle læreplanmål.

Klassen til A hadde i [måned og årstall] leirskoleopphold på Y leirskole [navn på sted]. A fikk da ikke tilbud om å delta. Bakgrunnen for dette var at skolen av økonomiske hensyn hadde sett seg nødt til å holde fast ved en inngått avtale med Y leirskole [navn på sted], selv om det ikke lot seg kombinere med nødvendig tilrettelegging for A.

Forut for leirskoleuken hadde skolen vurdert det slik at det ikke ville være til det beste for A å delta. Dette ble tatt opp i et møte [dato]. På møtet deltok B og C (foresatte), D (koordinator) og E (avdelingsleder). Tidligere hadde et alternativt leirskolested, Z, vært diskutert. Da dette ikke var aktuelt, ble følgende alternativer skissert:

- Alternativ opplevelsesuke med ekstra voksentegethet og aktiviteter i nærområdet,
- Leirskoleopphold på å leirskole i [sted] sammen med voksne A kjenner godt, men ikke med den vanlige klassen,
- Reise til Y leirskole [navn på sted] med alle de utfordringene det fører med seg, både med tanke på [beskrivelse av utfordringer ved tilretteleggingen].

[Dato] hadde rektor F ved X skole gitt tilbakemelding til Y leirskole om at de ville forholde seg til inngått avtale og benytte leirskolen også i [ rstall]. F r beslutningen hadde rektor F vurdert muligheten for å velge bort Y leirskole for våren [ rstall] på grunn av A som hadde behov for tilrettelegging. Han hadde en dialog med Y leirskole [navn på sted] om å komme seg ut av langtidsavtalen som i [ rstall] var inngått for årene [ rstall], [ rstall] og [ rstall].

I notat [dato] til Y leirskole skisserte rektor F følgende alternative løsninger:

- Skolen drar på leirskolen i tråd med avtalen og organiserer alternativt opplegg med eleven som ikke kan delta på Y leirskole.
- Skolen dekker leirskolens faktiske løpende utgifter knyttet til skolens avtalefestede opphold, ca. 171 000 kroner i [ rstall] og ca. 85 000 kroner i

[årstall], men dette bortfaller dersom leirskolen får tak i en erstatter for X skole de aktuelle ukene.

- Skolen bærer tapet ved ikke å oppfylle kontrakten, der kontraktens ordlyd og innhold vurderes for å fastsette skolens kostnader.

Etter at det hadde blitt besluttet å holde fast ved Y leirskole [navn på sted], ble det utarbeidet en plan for alternativt opplegg for A.

B klaget saken inn for Diskrimineringsnemnda 25. april 2022. Etter vanlig saksforberedelse ble saken behandlet i nemndas møte 6. juni 2023 via videokonferanse. Nemnda var satt med nemndleder Anniken Mellegaard Douglass og nemndmedlemmene Liv Shelby og Gislaug Øygarden. Sekretariatet var representert ved Kristine F. Sandven, Monica Hox og Kristian Skjeldal.

Partenes syn på saken

B har i hovedsak anført:

Trondheim kommune har diskriminert A da han ikke fikk tilbud om å delta på leirskole sammen med klassen han gikk i.

Opprinnelig var det tiltenkt bytte av leirskolested for å få til et mer tilrettelagt tilbud, men av økonomiske årsaker valgte skolen å ikke gjennomføre et bytte av leirskolested. Dette er manglende tilrettelegging og brudd på plikten til tilrettelegging.

Trondheim kommune har i hovedsak anført:

Trondheim kommune har ikke diskriminert A selv om han ikke fikk delta på leirskole sammen med trinnet sitt våren [årstall].

Skolen så seg nødt til å holde fast ved inngått avtale med leirskolen på [navn på sted]. Det ville ha medført store økonomiske konsekvenser for skolen dersom de skulle ha valgt en annen leirskole. De var klar over at valget i praksis ville utelukke A fra å delta, men foreldrene ble hele tiden informert om prosess, beslutning og alternativer.

Nemndas syn på saken

Nemnda har kommet til at Trondheim kommune har diskriminert A på grunn av funksjonsnedsettelse.

Rettslige utgangspunkt

Nemnda skal ta stilling til om behovet for tilrettelegging var uforholdsmessig byrdefullt å imøtekomme for Trondheim kommune i dette tilfellet.

Elever og studenter med funksjonsnedsettelse ved skole- og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested,

undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 21 første ledd.

Det nærmere innholdet i regelen er omtalt i Prop. 81 L (2016-2017) på side 327:

«Første ledd bestemmer at elever og studenter med funksjonsnedsettelse har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen. Formålet med tilretteleggingen er å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter. Retten til tilrettelegging gjelder for elever og studenter gjelder uavhengig av om skolen eller utdanningsinstitusjonen er offentlig eller privat.

Tilretteleggingen skal ta utgangspunkt i forutsetningene og behovene til eleven eller studenten som har behov for tilrettelegging. Det må foretas en konkret vurdering av hva som imøtekommer individets konkrete behov. Tilrettelegging kan skje både gjennom generelle tiltak overfor hele elev-/studentgruppen, eller gjennom spesifikke tiltak rettet kun mot den aktuelle eleven. Tilretteleggingen kan skje innenfor eller utenfor det ordinære undervisningsopplegget. Retten til tilrettelegging omfatter både fysiske og andre forhold ved lærestedet, undervisningsopplegget, læremidlene (inkludert lærebøker og IKT) og eksamen. Tilretteleggingen skal sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter, både når det gjelder kvalitet og omfang.

Reglene overlapper med reglene om individuelt tilpasset opplæringstilbud, spesialundervisning og krav til fysisk og psykososialt miljø i opplæringslova. Likestillings- og diskrimineringsloven § 21 legger føringer for hvordan tilbudet ved skole- og utdanningsinstitusjoner skal utformes og utføres, men gir ikke nye materielle rettigheter utover det som følger av sektorlovgivningen».

Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde. I denne vurderingen skal det særlig legges vekt på a) tilretteleggingens effekt for å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse, b) kostnadene ved tilretteleggingen og c) virksomhetens ressurser, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 21 andre ledd.

Begrensningen i tilretteleggingsplikten fordi det innebærer en «uforholdsmessig byrde» skal ifølge forarbeidene ses som en sikkerhetsventil og må ikke tolkes for vidt. I vurderingen skal det blant annet legges vekt på tilretteleggingens effekt for å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse, kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser. Oppstillingen av relevante hensyn er ikke uttømmende. Det skal ikke foretas en tradisjonell «kostnad-nytte vurdering». I utgangspunktet må man akseptere at individuell tilrettelegging medfører økte kostnader. Det må også tas med i vurderingen om andre kan ha

nytte av tiltakene i form av bedret tilgjengelighet og om offentlige støtteordninger vil dekke deler av kostnadene.», jf. ovennevnte proposisjon under merknadene til § 20.

Brudd på plikten til individuell tilrettelegging regnes som diskriminering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 12 første ledd.

I Diskrimineringsnemndas bevisvurdering gjelder det alminnelige beviskravet i sivile saker. Nemnda må legge til grunn det faktum som er mest sannsynlig, se for eksempel Høyesteretts dom i HR-2020-2476-A, avsnitt 74 og 75.

Den konkrete vurderingen

Plikten til tilrettelegging gjelder overfor elever med funksjonsnedsettelse, og den er begrenset til hva som er egnet tilrettelegging. Det er ikke opplyst for nemnda hvilke konkrete tilretteleggingsbehov A hadde. Leirskolestedet [navn på sted] forutsatte blant annet [beskrivelse av hindringer for tilrettelegging], og det er ikke bestridt fra noen av partenes side at det var behov for tilrettelegging på grunn av funksjonsnedsettelse eller at valget av leirskolested utelukket A fra å bli med på leirskole sammen med klassen sin. Nemnda legger til grunn at A hadde rett på tilrettelegging på grunn av funksjonsnedsettelse og at valget av leirskolested på [navn på sted] ikke oppfylte det konkrete behovet for tilrettelegging.

Leirskoleopphold er omtalt som del av grunnskoleopplæringen, jf. opplæringslova § 13-7 b. Oppholdet er en del av undervisningen slik at plikten til egnet individuell tilrettelegging i likestillings- og diskrimineringsloven § 21 gjelder.

Omfanget av kommunens plikt beror på en konkret vurdering av hva som er egnet individuell tilrettelegging. Fra klagers side har B vist til at det opprinnelig var tiltenkt bytte av leirskolested, som kunne gitt tilretteleggingsmuligheter. Kommunen har vist til at det i [årstall] ble inngått en langtidsavtale for årene [årstall], [årstall] og [årstall] med Y leirskole på [navn på sted]. Avtalen var bindende, og det var hensynet til de økonomiske konsekvensene som var utslagsgivende for rektors valg om å holde fast på inngått avtale. Da de ulike alternativene for A i forbindelse med leirskoleuken ble tatt opp i møtet med de foresatte [dato], hadde rektor allerede [tidligere dato] besluttet å holde fast på langtidsavtalen. Kommunen har ikke dokumentert, og nemnda legger til grunn, at det ikke ble foretatt noen konkret vurdering av hva som skulle til for å imøtekomme det individuelle behovet for tilrettelegging.

Avtalebruddet med Y leirskole [navn på sted] ville fått økonomiske konsekvenser av en ikke ubetydelig størrelse. Det sentrale er imidlertid om dette innebærer en uforholdsmessig byrde. I tillegg til kostnadene skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse og virksomhetens ressurser.

Langtidsavtalen som var inngått med Y leirskole [navn på sted] hadde ikke rom for å gjøre endringer undervegs dersom tilretteleggingsbehov for personer med funksjonsnedsettelse tilsa det. Dette er en svakhet ved avtalen. I notatet av [dato] fra rektor til Y leirskole [navn på sted], fremgår det at både skolen og leirskolen hadde forsøkt å finne en klasse som kunne ta over X skoles uker våren [årstall]. Arbeidet kunne startet tidligere. Skolen har ikke dokumentert hva slags dialog skolen hadde med kommunen med hensyn til muligheten for å finne en annen klasse eller hvordan merkostnadene kunne dekkes. Trondheim er en stor kommune med flere skoler. Det burde gi rom for fleksibilitet med hensyn til å finne en annen skole som kunne overtatt X skoles forpliktelse. Hovedregelen er en plikt til egnet individuell tilrettelegging for personer med funksjonsnedsettelse. Unntaket «uforholdsmessig byrde» må begrunnes særskilt. Det har ikke kommunen gjort. Nemnda viser også til at unntaket skal være en sikkerhetsventil, jf. redegjørelsen over. Vilkåret er her ikke oppfylt.

Nemnda har etter dette kommet til at Trondheim kommune har brutt plikten til egnet individuell tilrettelegging overfor A. Brudd på denne plikten regnes som diskriminering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 12 første ledd.

Nemnda fatter vedtak i samsvar med dette.

Vedtaket er enstemmig.

Klagen har ført frem.

Sak 2022/757

Diskrimineringsnemnda har fattet følgende vedtak:

Trondheim kommune har diskriminert A på grunn av funksjonsnedsettelse.

Anniken Mellegaard Douglass
nemndleder

Gislaug Øygarden

Liv Shelby

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.